

Skaidrojums par Eiropas Komisijas pamatnostādņēm Atveseļošanas un noturības mehānisma noslēguma posmam un slēgšanai

Pamatojoties uz **Eiropas Komisijas (EK) paziņojumu** “Pamatnostādnes dalībvalstīm par darbības aspektiem, kas saistīti ar Atveseļošanas un noturības mehānisma **noslēguma posmu un slēgšanu**” (C/2026/2614), iestādēm, kas nodrošina Latvijas Atveseļošanas un noturības mehānisma (AF) plāna īstenošanu un uzraudzību – nozares ministrijas, Valsts kanceleja, Finanšu ministrija, Centrālā finanšu un līgumu aģentūra (CFLA), Iepirkumu uzraudzības birojs (IUB) - ir būtiski savlaicīgi nodrošināt visu AF saistību izpildi, tostarp AF komunikācijas un ES finansējuma redzamības prasību ievērošanu, atbilstošu kontroļu veikšanu un datu ziņošanu arī pēc pēdējā maksājuma saņemšanas.

Par atskaites punktu un mērķu izpildes pēdējo termiņu līdz 2026. gada 31. augustam un pēdējo (piekto) maksājuma pieprasījumu EK līdz 2026. gada 30. septembrim

1. Nozares ministriju un Valsts kancelejas (turpmāk – iestādes) galvenie pienākumi AF noslēguma posmā, saistībā ar piekto (pēdējo) maksājuma pieprasījumu, kas iesniedzams EK līdz 2026. gada 30. septembrim

1.1. Nodrošināt AF mērķu pilnīgu izpildi

Iestādēm jānodrošina, ka visi to atbildībā esošie reformu un investīciju atskaites punkti un mērķi (turpmāk arī – rādītāji) tiek sasniegti līdz **2026. gada 31. augustam** un ka ir pieejami pietiekami, pilnīgi, izsekojami un pārbaudāmi pierādījumi to izpildes apliecināšanai. Vienlaikus nepieciešams pārliecināties par AF komunikācijas un ES finansējuma redzamības prasību ievērošanu atbilstoši “Atveseļošanas fonda komunikācijas un dizaina vadlīnijām”.

N.B. Ja rādītāja pilnai izpildei tiks veiktas darbības **pēc 2026. gada 31. augusta**, t.sk. pamatojošie dokumenti datēti pēc 2026. gada 31. augusta, tad **rādītājs netiks uzskatīts par izpildītu**, kā skaidro EK. Piemēram, ja rādītāja izpildes pamatojums ir inženiera atzinums, tad tas nedrīkst būt datēts vēlāk par 2026. gada 31. augustu u.tml.

EK īpaši aicina sagatavot *Cover notes* un pierādījumus sniegt EK (caur koordinējošo iestādi, turpmāk - KI) neformālai saskaņošanai savlaicīgi, negaidot rādītāju sasniegšanu un maksājuma pieprasījuma oficiālu iesniegšanu.

1.2. Iestādēm ne vēlāk kā līdz 2026.gada 31.augustam¹ jāpārlicinās un jānodrošina:

- 1) visi progresa dati ir korekti ievadīti Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmas AF modulī (turpmāk - KPVIS) attiecībā par rādītāju izpildi (**rādītājiem jābūt statusā “Pabeigts”, ar aktuālām rādītāju vērtībām, aktuālās vērtības pamatojumu**);
- 2) KPVIS ir ievadīta² informācija par visām veiktajām **pārbaudēm**, tostarp par konstatētajiem trūkumiem, veiktajām **korektīvajām darbībām** (ja attiecināms) un IUB nodrošinātajām iepirkumu pirmspārbaudēm³.
- 3) **kumulatīviem izdevumiem** investīcijām ar pozitīvu **klimatisko marķieri** (*green expenditure*) jābūt apstiprinātiem visiem progresa pārskatiem un jābūt veiktiem maksājumiem, kas aktuāli uz attiecīgo datumu.

1.3. Pārvaldības deklarācija par pēdējā (piektajā) maksājuma pieprasījumā iekļauto rādītāju izpildi iestādēm jāiesniedz KPVIS ne vēlāk kā līdz 2026. gada 1. septembrim⁴, nodrošinot:

- 1) Pārvaldības deklarācijā **jānorāda konkrētie rādītāji**, par kuru izpildi deklarācija tiek iesniegta.
- 2) Pārvaldības deklarācijai **jāpievieno kopsavilkums** par veiktajām pārbaudēm, konstatētajiem trūkumiem, veiktajām korektīvajām darbībām, IUB veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm.
- 3) Pārvaldības deklarācija ir **jāpapildina konspektīvi par būtiskāko no veikto pārbaudžu analīzes, t.sk.:**
 - kādas un cik daudz pārbaudes ir veiktas;
 - kādi rādītāji ir attiecināmi uz pārbaudēm;
 - kopsavilkums par konstatējumiem, t.sk. risku, trūkumu novēršanas pasākumi.

1.4. Apliecinājumi par iepriekš sasniegto rādītāju izpildi jāiesniedz KI ne vēlāk kā līdz 2026. gada 1. septembrim⁴:

par to, ka pirmajā, otrajā, trešajā un ceturtajā maksājuma pieprasījumā iekļautie **atskaites punkti un mērķi nav atcelti un joprojām ir uzskatāmi par izpildītiem** atbilstoši pie maksājuma pieprasījumiem ar EK saskaņotajiem atskaites punktu un mērķu izpildes dokumentiem – *Cover note* un to pielikumiem, kas ir saglabāti KPVIS.

- Gadījumā, ja ir kādas atkāpes vai izmaiņas iepriekš sasniegto rādītāju izpildē (būtiskas vai mazāk būtiskas vai neviennozīmīgi interpretējamās), nozares ministrijām un Valsts kancelejai pēc iespējas ātrāk, bet ne vēlāk kā kopā ar pārvaldības deklarāciju jāinformē FM (KI), sniedzot argumentētu informāciju iesniegšanai EK angļu valodā.
- Gadījumā, ja par kādiem gadījumiem jau ir bijusi iepriekšēja neformāla konsultācija ar EK, caurskatāmībai, izsekojamībai un pārliecībai par atbilstošu rīcību, lūdzam arī par to iekļaut informāciju iesniegšanai EK oficiāli.
- Iestādēm jānodrošina izsekojamas dokumentētas auditu liecības par veiktām pārbaudēm, pārliecības gūšanu objektīvi par iepriekš izpildīto rādītāju joprojām spēkā esamību, kā skaidrots šajā apakšpunktā.

¹ Ja ar MK lēmumu izņēmuma gadījumā nav noteikts cits termiņš

² Saglabāta un apstiprināta

³ Lūdzam pārliecināties, ka KPVIS ir ievadīta informācija par visām veiktajām pārbaudēm, konstatētajiem trūkumiem, ir izsekojama informācija par konstatēto trūkumu novēršanu, ir aizpildīti visi uz pārbaudes veidu attiecināmie datu lauki.

⁴ Apliecinājumu var iesniegt kā atsevišķu dokumentu vai iekļaut pārvaldības deklarācijā

2. Iestāžu pienākumi attiecībā uz progressa datu ziņošanu pēc 2026. gada 31. decembra

Datu ziņošanai EK KI izmantos KPVIS datus. Iestādēm atbilstoši kompetencei regulāri jāpārlecinās par ievadīto datu KPVIS pilnīgumu, datu kvalitāti, uzticamību, t.sk. īpaši jāpārlecinās, vai ir aktuāla informācija uz plānotajiem datu no KPVIS izgūšanas datumiem (konkrētus datumus skatīt šī skaidrojuma 2.1., 2.2. un 2.3.punktā).

2.1. Kopējos rādītājus KI ziņos EK:

- 1) 2 reizes **2027. gadā** – līdz **28. februārim un 31. augustam** (attiecīgi datus KI plāno izgūt no KPVIS 2027. gada 10. februārī un 10. augustā).
- 2) **pēdējo reizi** - līdz **2028. gada 28. februārim** (attiecīgi datus KI plāno izgūt no KPVIS 2028. gada 10. februārī).

2.2. 100 lielākos galasaņēmējus KI ziņos EK un attiecīgi publicēs datus ES fondu tīmekļa vietnē www.esfondi.lv:

- 1) 2 reizes **2027. gadā** - līdz **30. aprīlim un 31. oktobrim** (attiecīgi datus KI plāno izgūt no KPVIS 2027. gada 12. aprīlī un 11. oktobrī).
- 2) **pēdējo reizi** - līdz **2028. gada 30. aprīlim** (attiecīgi datus KI plāno izgūt no KPVIS 2028. gada 10. aprīlī).

2.3. Izdevumus par investīcijām ar klimata marķējumu (zaļos izdevumus) KI ziņos EK līdz izdevumu pilnīgai uzskaitē vai ne vēlāk kā līdz **2031. gada 31. decembrim** divas reizes gadā:

- 1) **līdz jūnija beigām**
- 2) **līdz decembra beigām** (attiecīgi datus KI plāno izgūt no KPVIS līdz katra gada 10. jūnijam un 10. decembrim).

Ziņošana tiks turpināta līdz brīdim, kad:

- ✓ paziņotās kumulatīvo izdevumu summas sasniedz attiecīgā pasākuma vai apakšpasākuma plānotās izmaksas

vai

- ✓ turpmāki izdevumi vairs nav gaidāmi.

Aicinām iestādes, sadarbībā ar līgumslēdzējiem un finansējuma saņēmējiem, ja nepieciešams, izskatīt par katru to rādītāju, uz ko attiecas ziņošana, identificēt un nodrošināt nepieciešamo rīcību, kas jādara, lai KPVIS nodrošinātu datus ziņošanai, nepieciešamības gadījumā veikt izmaiņas starpresoru/sadarbības vai projektu ieviešanas līgumos.

3. Pārbažu veikšana pēc pēdējā maksājuma saņemšanas (pēc 2026. gada 31. decembra)

Iestādēm atbilstoši kompetencei saglabājas pienākums turpināt nodrošināt Eiropas Savienības (ES) finanšu interešu aizsardzību, līdz ar to jāturpina veikt pārbaudes, atbilstoši EK AF noslēguma vadlīnijās noteiktajam, kā arī EK sniegtajiem skaidrojumiem, atbildot uz jautājumiem, kas tika uzdoti ekspertu grupas sanāksmēs pēc AF slēgšanas vadlīniju prezentācijas.

Aicinām veikt uz riskiem balstītas *ex post* pārbaudes, piemēram, ja pēc 2026. gada 31. decembra ir identificēti būtiski riski vai saņemta informācija par iespējamu risku, tostarp no trešajām pusēm vai audita ziņojumiem. Konstatētie, pastāvošie un iespējamie riski dokumentējami tā, lai nodrošinātu to identificēšanas izsekojamību, pamatotību un skaidras liecības par pārbaudes plānošanas pamatojumu. Vienlaikus jānodrošina, ka veiktās pārbaudes ir pienācīgi dokumentētas un ar tām saistītie dokumenti, tāpat kā visi citi ar AF saistītie dokumenti, tiek uzglabāti, ir izsekojami un pieejami kā audita liecības vismaz **līdz 2031. gada 31. decembrim**⁵.

Iestādēm joprojām jānodrošina, ka informācija par veiktajām pārbaudēm un to rezultātiem tiek ievadīta KPVIS, tiklīdz tā kļūst pieejama. Attiecīgi iestādēm **līdz katra gada 1.novembrim**⁶ jāpārlicinās par ievadīto datu **KPVIS aktualitāti, pilnīgumu un kvalitāti** – lai dati, informācija un redakcijas ir tādas, ko var sūtīt trešajām pusēm, t.sk. jo īpaši galvenajam adresātam – EK dienestiem. **Lūdzam iestādes īpaši pārliecināties, vai visi trūkumi un rīcības, kam ir iestāties noteiktais termiņš, ir atbilstoši risināti un par to ir pareizs ieraksts KPVIS.**

Atbilstoši EK skaidrojumam EK ir jāinformē par pārbaudēm un to rezultātiem vismaz līdz brīdim, kad AF plānā iekļauto investīciju ietvaros ir veikti pēdējie maksājumi īstenotājiem vai līdz kamēr visi pārbažu ieteikumi slēgti, neatbilstoši veiktie izdevumi ir atprasīti (ja attiecināms)⁷. KI attiecīgi vienu reizi katra gada beigās⁸ izmantos KPVIS ievadītos datus par veiktajām pārbaudēm, konstatētajiem trūkumiem, korektīvajām darbībām, un pārskata formā iesniegs EK.

Revīzijas iestāde auditus veiks saskaņā ar audita stratēģiju, kas pēc AF īstenošanas noslēguma tiks aktualizēta un atsevišķi saskaņota ar Eiropas Komisiju.

4. Izņēmuma gadījumi projektu turpināšanai, pabeigšanai pēc 31.08.2026. ar MK lēmumu

Ja ir konkrēts MK lēmums investīcijas turpināšanai/ pabeigšanai pēc 31.08.2026., iestādēm atbilstoši kompetencei ir jāturpina ievadīt un uzkrāt visus projektu datus KPVIS, lai pēc 2026. gada 31. decembra⁹ līdz projektu pabeigšanai nodrošinātu progresu datu ziņošanu EK, t.sk. informāciju par visām veiktajām pārbaudēm un to konstatējumiem, kā arī trūkumu novēršanu.

Tādā gadījumā, iestādēm ir arī jāsniedz budžeta izdevumu prognozes un izpildes informācija arī pēc 2026. gada 31. decembra pēc KI pieprasījuma.

⁵ Dokumentus par revīzijām, pārsūdzībām, tiesvedībām, prasībām saistībā ar juridiskām saistībām vai OLAF izmeklēšanām glabā līdz šādu revīziju, pārsūdzību, tiesvedību, prasību kārtošanas vai izmeklēšanas beigām.

⁶ Ja vien KI neinformēs par citu termiņu

⁷ Tā kā no EK nav skaidrākas informācijas, laika gaitā praksē koordinējošā iestāde no EK noskaidros praktisko izpildījumu un informēs iestādes, uz ko attiecas.

⁸ Kā līdz šim pie pārvaldības deklarācijas, ja vien EK nenoteiks citus termiņus un formu.

⁹ Atbilstoši šī skaidrojuma 3.sadaļā iekļautajām prasībām ziņošanai EK, t.sk. par kopējiem rādītājiem, lielākajiem finansējuma saņēmējiem, klimata izdevumu datus (*green expenditure*)